

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

BOSNA HERSEK İLE TİCARET, İŞBİRLİĞİ VE YATIRIM FIRSATLARI

Atalay AYDOĞDU

Saraybosna Ticaret Müşaviri

BOSNA HERSEK EKONOMİK GÖSTERGELER

- **Nüfus: 3,3 milyon** - Boşnak (Müslüman) %50, Sırp (Ortodoks) %31, Hırvat (Katolik) %16, Diğerleri %3
- **Sabit kur: 1 € = 1,95583 KM**
- **GSYİH (2023): 25,0* milyar Avro**
- **Kişi başına düşen gelir (2023): 7.225* Avro**
- **Reel GSYİH artış oranı (2023): %1,7***
- **Enflasyon oranı (2023): %6,1**
- **Sanayi büyüme oranı (2023): %-3,8**
- **İşsizlik oranı (2023): %13,2**

BOSNA HERSEK İDARİ YAPISI

Entiteler

BH Federasyonu Kantonları

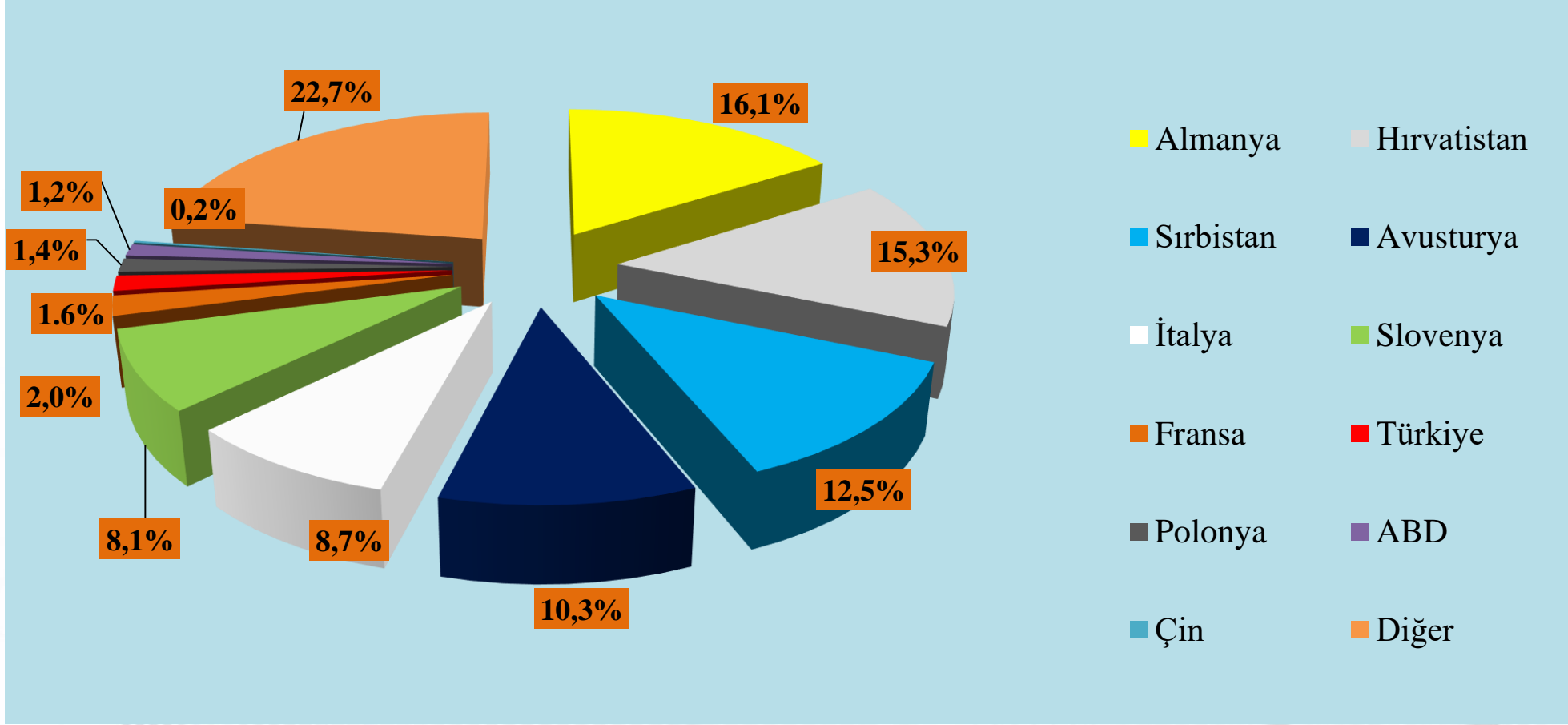
BOSNA HERSEK'İN DIŞ TİCARET VERİLERİ

Yıllar	İHRACAT (Milyon €)	İTHALAT (Milyon €)	DIŞ TİCARET HACMI (Milyon €)	İHRACAT/İTHALAT (%)
2019	5.876	9.969	15.845	58,9
2020	5.377	8.633	14.010	62,3
2021	7.297	11.042	18.339	66,0
2022	9.190	14.642	23.832	62,8
2023	8.538	14.197	22.736	60,1

Kaynak: BH İstatistik Ajansı

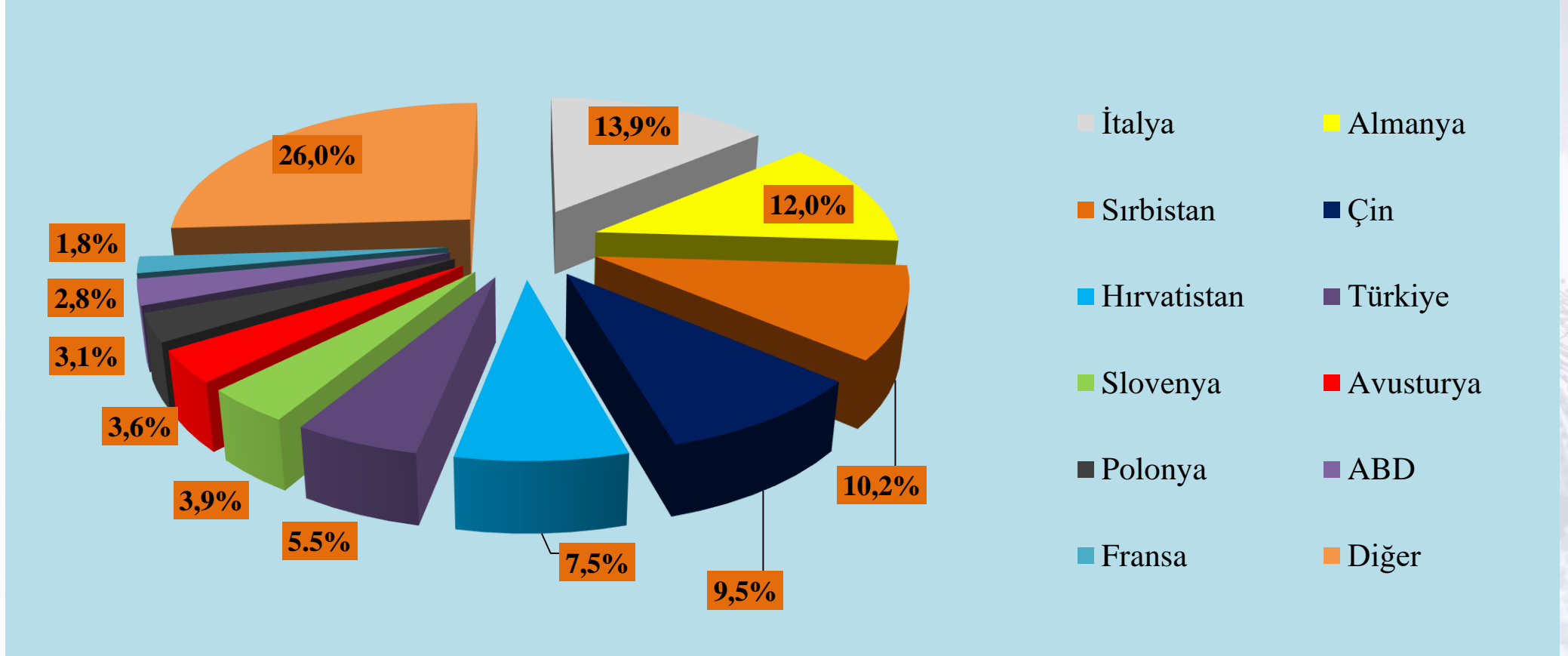
Bosna Hersek'in İhracatında Ülkelerin Payları (2023)

Kaynak: BH İstatistik Ajansı

Bosna Hersek'in İthalatında Ülkelerin Payları (2023)

Kaynak: BH İstatistik Ajansı

Bosna Hersek'in Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün (€)

GTİP Kodu	GTİP Adı	2022	2023	Değişim (22/23)
2710.19	Diğer yağlar ve müstahzarlar	1.348.953.101	1.091.438.508	-19,09%
8703.32	Dizel/yarı dizel motorlu taşıt (sil.hac. 1500-2500 cm3)	214.804.641	291.147.400	35,54%
2701.12	Bitümenli taşkömürü	400.375.555	280.916.928	-29,84%
3004.90	Tedavi için hazırlanan diğer ilaçlar	219.382.138	250.166.755	14,03%
7408.11	Rafine edilmiş bakırdan teller (enine kesiti 6mm.yi geçen)	153.803.073	193.418.847	25,76%
7601.10	İşlenmemiş alüminyum alaşımları	414.616.865	134.866.581	-67,47%
2710.12	Petrol ve bitümenli yağlardan hafif yağlar, müstahzarları	152.299.410	134.604.343	-11,62%
2106.90	Tarifenin başka yerinde yer almayan diğer gıda müstahzarları	115.703.095	125.339.608	8,33%
0201.20	Büyükbaş hayvanlarının kemikli etleri (karkas ve yarım karkaslar HARIÇ); taze veya soğutulmuş	107.072.977	122.624.952	14,52%
7601.20	İşlenmemiş alüminyum alaşımları	159.886.791	114.848.589	-28,17%

Bosna Hersek'in Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün (€)

GTİP Kodu	GTİP Adı	2022	2023	Değişim (22/23)
2716.00	Elektrik enerjisi	424.392.068	549.462.106	29,5%
7308.90	Demir/çelikten diğer inşaat aksamı	226.564.852	449.144.023	98,2%
8544.49	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi =<80v. için)	216.908.694	293.362.400	35,3%
6406.10	Ayakkabı yüzleri vb. aksamı	193.859.476	249.699.136	28,8%
2836.20	Disodyum karbonat	152.747.325	224.658.740	47,1%
9306.30	Diğer fişekler ve bunların aksam ve parçaları	133.866.043	162.441.536	21,4%
3925.20	Plastikten kapılar, pencereler ve bunların çerçeveleri, pervazları, kapı eşikleri	143.100.999	157.972.203	10,4%
2704.00	Taşkömürü, linyit ve turbadan elde edilen kok ve semikok, karni kömürü	105.741.192	144.991.910	37,1%
9401.61	Ahşap iskeletli oturmaya mahsus içleri doldurulmuş, kaplanmış diğer mobilyalar	99.102.694	144.580.652	45,9%
8503.00	85.01 ve 85.02 pozisyonlarındaki makinalarda kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	71.090.200	129.496.396	82,2%

TR-BH İKİLİ DIŞ TİCARET RAKAMLARI

Yıllar	Türkiye'nin Bosna Hersek'ten İthalatı (\$)	Türkiye'nin Bosna Hersek'e İhracatı (\$)	Türkiye-Bosna Hersek Dış Ticaret Hacmi (\$)	Denge (\$)
2019	193.581.502	453.369.172	646.950.674	259.787.670
2020	203.069.161	446.460.661	649.529.822	243.391.500
2021	229.421.262	646.544.921	875.966.183	417.123.659
2022	189.420.137	755.419.720	944.839.857	565.999.583
2023	200.910.764	719.599.246	920.510.010	518.688.482
2023 (1-8)	137.904.573	463.593.814	601.498.387	325.689.241
2024 (1-8)	191.116.884	552.491.223	743.608.107	361.374.339

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

TR-BH İKİLİ DIŞ TİCARET RAKAMLARI

TÜRKİYE'NİN BOSNA HERSEK'TEN İTHALATINDA İLK 10 ÜRÜN (2023)

GTİP 6 KODU	GTİP ADI	Değer (\$)
7204.49	Demir ve çelikten diğer döküntü ve hurdalar	33.127.287
9306.30	Diğer fişekler ve bunların aksam ve parçaları	16.919.998
2818.30	Aluminyum hidroksit	9.747.231
4804.21	Torba imali için birinci elyaf (kraft) kağıtlar; beyazlatılmamış, kuşe edilmemiş, sıvanmamış	7.975.149
8708.99	87.01 ila 87.05 pozisyonlarında yer alan motorlu kara taşıtları için diğer aksam ve parçalar	7.440.228
8413.30	İçten yanmalı pistonlu motorlar için yakıt, yağ veya soğutma pompaları	6.740.661
7213.91	Demir veya alaşımsız çelikten sıcak haddelenmiş, kangal halinde diğer filmaşın; enine kesiti daire,	6.549.406
0201.30	Büyükbaş hayvanlarının kemiksiz etleri; taze veya soğutulmuş	6.263.670
7404.00	Bakır döküntü ve hurdaları	5.429.869
9300.00	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	4.995.143

TR-BH İKİLİ DIŞ TİCARET RAKAMLARI

TÜRKİYE’NİN BOSNA HERSEK’E İHRACATINDA İLK 10 ÜRÜN (2023)

GTİP 6 KODU	GTİP ADI	Değer (\$)
3004.90	Tedavide kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar;	11.952.775
7604.29	Aluminyum alaşımlarından çubuklar ve diğer profiller	10.724.179
5702.42	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden	10.289.091
7214.20	Demir/alaşımsız çelikten çubuklar; sıcak haddeleme sırasında çentik, yiv, oluk gibi şekil bozuklukla	10.158.358
7604.21	Aluminyum alaşımlarından içi boş profiller	10.008.097
6109.10	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	9.746.311
7213.91	Demir veya alaşımsız çelikten sıcak haddelenmiş, kangal halinde diğer filmaşın;	8.766.207
7409.21	Bakır-çinko esaslı alaşımlardan rulo halinde saclar, levhalar, yapraklar ve şeritler;	7.851.750
7210.70	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamüller; boyanmış, verniklenmiş	7.787.297
8516.60	Elektrikli diğer fırınlar, ocaklar, pişirme sacları, kaynatma halkaları, ızgaralar ve kızartma cihaz	7.732.145

BOSNA HERSEK'TEKİ BAŞLICA VERGİLER VE TEŞVİKLER

Katma Değer Vergisi %17

Kurumlar Vergisi %10

Gelir Vergisi %10

Her iki entitede;

Milli Muamele: Yerel şirketlerin tüm hak ve yükümlülükleri, yabancı yatırımcılar için de geçerlidir.

Yabancı yatırımcılar, kamulaştırma, el koyma ve benzeri önlemlerden korunmuştur.

Türk yatırımcılar gayrimenkul edinebilirler.

BAŞLICA VERGİLER VE TEŞVİKLER

Bosna Hersek Federasyonu'nda;

- Firmanın, cari vergi döneminde edindiği kârın %50'sinden fazlasını, özvarlıklarından üretim ekipmanlarına yatırmaları halinde, o yıl için kurumlar vergisinde %30 oranında indirim sağlanmaktadır.
- Firmanın 5 yıl boyunca kesintisiz olarak özvarlıklarından toplam 20 milyon KM (ilk yıl 4 milyon KM) yatırım yapması durumunda söz konusu 5 yıl süresince kurumlar vergisi %50 oranında düşürülmektedir.
- Firma, yeni alınan işçilere ödediği brüt aylık ücretin iki katına kadar olan tutarı vergiden düşürülen gider olarak saymaya aşağıdaki şartlarda hak kazanır:

İş sözleşmesi süresinin asgari 12 ay ve tam zamanlı olması

Yeni alınan işçinin, önceki 5 yıl boyunca başka bir firmada ya da bağlı tüzel kişilerde çalışmamış olması

Republika Srpska'da;

- Kayıtlı bir üretim faaliyetinin gerçekleştirilmesi için RS topraklarında mülk, tesis ve ekipmana yatırım yapan bir vergi mükellefi, yatırımın değeri kadar vergi matrahı indirimine hak kazanır.
- Ayrıca, teşvik türleri ve amaçları, fon kaynakları, teşvik sağlayıcıları ve uygulayıcıları, tahsislerinin yasal dayanağı, fonların kime ve ne kadar tahsis edildiğine dair her türlü bilgi RS Teşvik Kaydı elektronik portalında mevcuttur. <https://regpodsticaja.vladars.net/home/aktuelni-javni-pozivi>

GÜÇLÜ YÖNLERİ VE FIRSATLAR

- Coğrafi konumu
- Vize Muafiyeti
- Makroekonomik İstikrar
- Kredi ve fonlara erişim (EBRD-AB Fonları-ZiraatBank)
- AB ile İstikrar ve İşbirliği Anlaşması
- Doğal kaynakların zenginliği
- Tarihi ve kültürel bağlar
- Ucuz İşgücü
- Türkiye Markasına Olan Teveccüh
- Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması
- Serbest Ticaret Anlaşmaları ağı
 - ❑ Türkiye
 - ❑ EFTA (İsviçre, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç)
 - ❑ CEFTA (Arnavutluk, Karadağ, Kosova, Makedonya, Moldova, Sırbistan)
- AB'ye Adaylık Statüsünün Verilmesi
- Enerji, altyapı ve çevre projeleri
- Turizm potansiyeli
- Ulaşım ve Altyapı Projeleri
- Konut yapımı ve bina yenileme
- Özelleştirme

ZAYIF YÖNLERİ VE TEHDİTLER

- **Siyasi İstikrarsızlık**
- **İdari Yapı ve Bürokrasi karmaşıklığı**
- **Entite/Kantonlar farklı mevzuat uygulamaları**
- **Yatırım teşvik mekanizmalarının yetersizliği**
- **Satılma gücünün zayıf olması**
- **Hukuk sisteminin yavaş işlemesi**
- **Nitelikli iş gücü eksikliği**
- **Sık ve habersiz teftiş uygulamaları**
- **Yerleşik müşteri alışkanlıkları**
- **Ödeme güçlükleri**
- **Yetersiz Ulaşım Ağı**
- **Siyasi Gerginlikler ve İstikrarsızlık Senaryoları**
- **Göç nedeniyle azalan nüfus**
- **Eski Yugoslavya ülkelerinin hakimiyeti**
- **Uzakdoğu Ürünleri ve Firmalarının Pazar Paylarındaki artışlar**

TÜRK FİRMALARININ BOSNA HERSEK'TEKİ YATIRIMLARI

- BH Yatırım Ajansı (FIPA) tarafından açıklanan verilere göre Türkiye, 2023 yılı itibarıyla 332 mil. Avro'luk yatırım ile yabancı yatırımcı sıralamasında 10. sıradadır (1994-2023).
- Bosna Hersek'de 200'den fazla Türk şirketi faaliyette bulunmaktadır.

MAL TİCARETİ

- **Tekstil, Deri ve Hazır Giyim**
- **Mobilya ve Yan Sanayii**
- **İnşaat ve Yapı Malzemeleri**
- **Yaş Meyve ve Sebze**
- **İşlenmiş Tarım Ürünleri**
- **Elektrikli Cihazlar ve Aydınlatma Ekipmanları**
- **Beyaz Eşya**
- **Otomotiv ve Yan Sanayii**
- **Plastik Malzemeler**
- **İlaç ve Tıbbi Ekipmanlar**

HİZMET TİCARETİ

- **İnşaat ve Müteahhitlik**
- **Ulaşım ve Altyapı Projeleri (5C Koridoru)**
- **Teknik Müşavirlik**
- **Sağlık Hizmetleri**
- **Turizm**
- **Otel ve Restoran İşletmeciliği**
- **Bilişim**

Bosna-Hersek'te Osmanlı Eserleri

www.evliyaninizindebosna.com

ULUSLARARASI
SARAYBOSNA ÜNİVERSİTESİ

Türkiye

ZEMLJA
PARTNER
TÜRKİYE

PARTNER
COUNTRY
TÜRKİYE

2024 ZEPS

01 - 05. OKTOBAR

ZENICA

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İLAVE BİLGİ İÇİN

Bosna Hersek Yabancı Yatırım Tanıtım Ajansı

www.fipa.gov.ba

Bosna Hersek Dış Ticaret Odası

www.komorabih.ba

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İLAVE BİLGİ İÇİN

T.C. Ticaret Bakanlığı

www.ticaret.gov.tr

Kolay İhracat Platformu

www.kolayihracat.gov.tr

İhracat Destekleri

www.kolaydestek.gov.tr

Müşavire Danışın

musaviredanisin.ticaret.gov.tr

**T.C. TİCARET
BAKANLIĞI**

**KOLAY
DESTEK**

**KOLAY İHRACAT
PLATFORMU**

ARZ EDERİM.

T.C. Saraybosna Büyükelçiliđi Ticaret Müşavirliđi

Tel: +387 33 665 988

Tel&Faks: +387 33 208 562

E-posta: saraybosna@ticaret.gov.tr
